

DEBRECZENI SZEMLE

IRODALMI, SZINHÁZI, ZENEI ÉS KÉPZŐMŰVÉSZETI HETILAP.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre . . . . . 12 korona.
Fél évre . . . . . 6 „
Negyed évre . . . . . 3 „
Vidéki előfizetők bélyegköltsége egész évre 2 K.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:

SZATHMÁRY ZOLTÁN.

Szerkesztőség és kiadóhivatal Simonffy-utca 1/c földszint balra. (Piac felől 3-ik ajtó.)

Hirdetések feladhatók a városi nyomdában Dózsa György könyvelő kezelhez is.

LINOLEUM ÁRUHÁZ. LINOLEUM ÁRUHÁZ

PIAC-U. 58. sz. alá helyeztetett át

Haas Lipót

Linoleum, viaszosvászon s gummiárú gyári raktára.

TELEFON 644.

HÖLGYEK FIGYELMÉBE!

Most nyílt meg Szent Anna-u. 3. sz. alatt **GOLDMARK** budapesti kalapgyáros debreczeni szalonja **MAROSSY GIZELLA** vezetése alatt, ahol kizárólag raktára van párizsi és bécsi eredeti modelleknek.

Végh Gyula, szücsmester

Elsőrangu modern szücsárú vállalata oooooooooooooooooooooo
Kész árúknban a legnagyobb választék. — Boák és karmantyuk dusan felszerelt raktára ooooo

Debreczenben, Szent Anna-utca 3. szám alatt

Fehértói Béla

elsőrangú és legolcsóbb temetkezési intézete
Debrecen, Csapó-u. 4

**** Telefonszám 11—85. ****

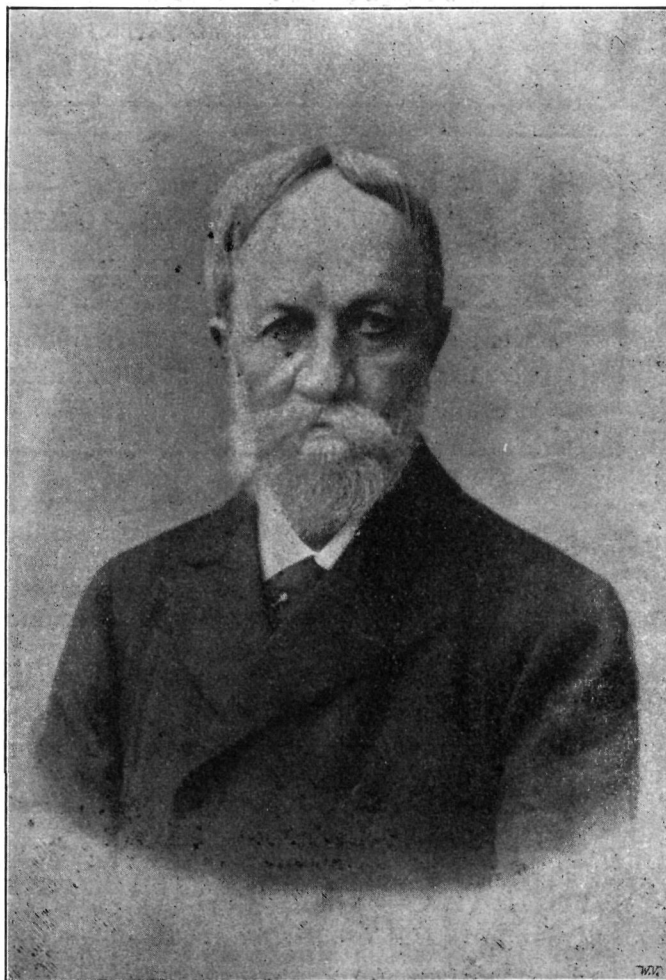
LEGFRISSEBB FÉRFI-DIVAT UJDONSÁGOK, SZALMAKALAPOK, NYAKKENDŐK, TENNISZ-INGEK stb. LEGJUTÁNYOS BESZERZÉSI FORRÁSA

Frank Testvéreknél

Piac- és Szent-Anna-utca sarok. — Telefon 749.

Orvosságot és vegyvizsgálatot PONTOSAN KÉSZIT vvvvvv

Dr. SZELÉNYI, Piac-utca 30.
KOSSUTH-PATIKA. vvvvvv

JÓKAI MÓR,

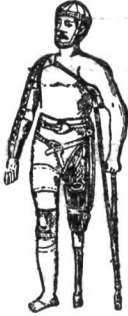
akinek, mint 9 éves gyereknek most 90 esztendeje jelent meg első verse Helmezy „Társalkodó“ c. lapjában.

MOSKOVITS JÓZSEF

uri szabó divatterme **VÁROSI ÚJ BÉRHÁZ.**

A n. é. közönség becses tudomására hozom, hogy az építkezés miatt a Piac-utcai barakban volt üzlethelyiségemet a Piac-utcai **VÁROSI ÚJ BÉRHÁZBA** (baloldal! 3-ik bolt) helyeztem át. Kérem továbbra a nagybecsű pártfogásukat. Kiváló tisztelettel **MOSKOVITS JÓZSEF** uri szabó.

KEZTYÜK, KÖTSZEREK,
BETEGÁPOLÁSI CIKKEK LEG-
NAGYOBB VÁLASZTÉKBAN:

Schön Sándor

kesztyü, kötszer- és orvosi
műszertárában

Piac-utca 26. sz. előtti barakból áthelyezett Piac-
és Csapó-utca sarkán lévő volt Kálnai-féle üzlet-
helyiségbe a **BIKA-SZALLODÁVAL** szemben. +++

MATTONI-FÉLE

GISSHÜBLER

TERMÉSZETES ÉGVÉNYES
SAVANYUVIZ.

**NŐI FÉRFI ÉS GYERMEKCIPŐK, KALAP
ÉS URI DIVAT UJDONSÁGOK** nagy választékban

GLÜCK EDE

cipő és uri divat ujonnan berendezett nagy áruházában
Debreczen, Piac-u. 22. Kossuth-u. sarkán.
OLCSÓ SZABOTT ÁRAK. TELEFON 602.

Gyógyárúk, vegyszer-
rek, gummiárúk, köt-
szerek, gazdasági és
állatgyógyászati cik-
kek nagy raktára a

Központi Drogéria

DEBRECZEN,

Piac-utca, Városház-épület.

Angol és francia illatszer
különlegességek.

MIHALOVITS JENŐ

GYÓGYSZERTÁRA ÉS GYÓGYSZERÉSZETI MŰ-
LABORATORIUMA A „KIGYÓHOZ”.

A bel- és kül-
földi gyógyszer-
különlegességek,
— hásonszeni
gyógyszerek, köt-
szerek, szépítő-
szerek — legna-
gyobb raktár a
Debreczen és vi-
dékére. ...

DEBRECZEN, PIAC-UTCA 31. SZ.

VÁROSHÁZZAL SZEMBEN.

ALFÖLDI TAKARÉKPÉNZTÁR DEBRECZENBEN.

Piac-utca 16. szám, saját palota.

Alaptőke 2.400.000 K. Tartalékok: 1.400.000 K. Betét-
állomány nyolcmillió korona.

Érdeklődéségekben a Pesti magyar kereskedelmi bankkal.

Üzletágai: Takarékbetétek, csekszámlák. Váltószámítás, törlesztéses és jelzálogkölcsönök. Értékpapírok vétele és eladása, tőzsdei megbízások, hitel-
levelek bel- és külföldre. Előleg értékpapírokra és árukra. Saját arúraktár,
Safe-deposit (magánletét pénztár).

Affiliált intézetei: Kabbai takarékpénztár r.-t., Nádudvari takarékpénztár
r.-t., Hajunánási gazdasági bank r.-t., Fióktelep Vámospercs.

TÖRLEY

TALISMAN · CASINO · RÉSERVÉ

A LEGELEGÁNSABB

zacco és zakett öltönyök, felöltők, doublé át-
meneti kabátok, szalon, smoking és frakkkülön-
legességek. ugyszintén **sikkes egyenruhák készülnek**

PRELOVSZKY ANDRÁS

polgári és katonai egyenruha uri szabónál oooo

DEBRECZEN, KOSSUTH-UTCZA 4. SZÁM.

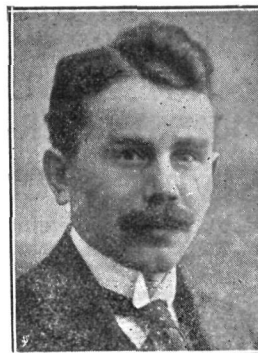
Donogán-Somossy

Debreczen, Kistemplom-bazár.

Menyasszonyi kelengye. Kész fehér-
nemű. Női divat és szőnyeg áruház.

Szabott árak. — Előzékeny kiszolgálás.

Ujruhaüzlet! Szolid, szabott árak

NYÁRI IDÉNYRE

legelegánsabb, divatos

férfi-, fiu- és gyermeköltönyök,
átmeneti kabátok, mosó és
lűszter áru-különlegességek
legoicsóbban

Balázs Jenő

férfi-, fiu és gyermekruha
áruházában szereshető be

DEBRECZEN, PIAC-UTCA 61-IK SZÁM,

Közgazdasági Bank mellett. Megyei telefon 6-28. sz.

Mérték után megrendelt ruhák kiváló gonddal rö-
vid idő alatt elkészítettnek. — Vidéki megrende-
lések gyorsan és pontosan elintéztetnek. oooooo

Női munka és választójog.

A Debreczeni Szemle számára írta HORTENSIA.

Azok között a sokféle kérdések között, amelyek a nőmozgalommal vannak összefüggésben, talán a legfontosabb a női munka kérdése. A foglalkozási statisztika az összes kulturállamokban azt bizonyítja, hogy a foglalkozást üző nők száma mindenütt és meglehetősen gyorsan emelkedik. Ma már nem ezrekre megy azoknak a nőknek a száma, akik a munka piacán versenyre jelentkeznek a férfivel, ma már sok milliónyi nők a kereső tömege és nincs kétség benne, hogy a nagyipar, az óriási világgazdaság és általában a közgazdasági viszonyok folytonosan még több női erőt fognak magukhoz vonzani. És emellett igen nagyfontosságú az a körülmény, hogy manapság már nemcsak egyedülálló nők, hajadonok, özvegyek és elváltak dolgoznak a megélhetésükért, hanem igen nagy és folyton növekvő tömegben keresnek a férjes asszonyok is.

A foglalkozási statisztika növekvő számadatai tehát a nők kenyérkereső munkájának szükségességét jelentik. Ezt a dicsőséget tehát — eltekintve annak okaitól és következményeitől — a női munka kérdésének megoldásakor, ha valami munkásvédelmi, vagy más törvényes intézkedésről lesz szó, figyelembe kell venni.

Magától értetődő dolog, hogy a sok milliónyi dolgozó nőnek, a törvényhozói, illetőleg parlamenti munkában életbevágóan súlyos érdekeiket kell megvédelmezniök. Már most nagyon igazságtalan dolog ezeket az érdekeket a férfiakra, tehát egyenesen a nők legerősebb munká-konkurrensére bízni. Igaza volt Keir Hardienak, a női választójog nagy védelmezőjének, amikor egy évvel ezelőtt az angol parlamentben kijelentette, hogy a munkásság emancipációja mellett fölhozott érvek közül egyetlenegy olyat sem ismer, amelyik éppen olyan teljes joggal a női választójogra nem volna alkalmazható.

A nők választójogi mozgalma, amely mindenütt a társadalom magasabb és intellektuális köreiből indul ki, éppen ezért hosszú ideig csak akadémikus kérdés marad; gyakorlati politikai mozgalommá csak akkor vált, amikor a kereső nők tömegei csatlakoztak hozzá s helyzetük javítására a szavazó-cédulát kezdték követelni.

Most, amikor a külföldön legalább a haladó s megélhetésükért dolgozó nők végre fölébredtek, a munkaerejük fölött való szabad rendelkezés jogát minden áron ki akarják maguknak küzdeni és részt akarnak venni mindazokban a tanácskozásokban, amelyekben a munkásvédelemről és a családi élet fenntartásáról törvényhozási intézkedésekkel döntenek; de legalább is a népképviselők megválasztásában akarnak aktív részt venni, hogy érdekeik ne hanyagoltassanak el a legridegebb kiméletlenséggel.

Hogy hasznos és szükséges-e a nők számára külön védőtörvényeket alkotni, hogy vajjon a női munka elősegítése és jobb díjazása szempontjából célirányos-e, felnőtt asszonyokat mindig kiskorúakkal és gyermekkel osztani be, hogy vajjon a magasabb és jobb fizetett állásokat a nők elől el kell-e zárni és kizárólag a férfiak számára kell rezerválni, hogy a tanítónőket és az állami hivatalnoknőket alacsonyabb fizetésben kell-e részesíteni, mint férfikollégáikat, hogy a tanítónőknek és az államhivatalnoknőknek mihelyt férjhez mennek, el kell-e hagyniok állásukat, ezek mind olyan kérdések, amelyek manapság majd itt, majd ott fölvetődnek ugyan a parlamentekben,

amelyeket azonban külön-külön sem a férfiak, sem a nők meg nem oldhatnak, csakis közös akarattal rendezhetnek véglegesen és igazságosan. A női választójog tehát nemzetgazdasági szükségesség.

SAISON.

Babonás számok.

Az 1913. év csakugyan olyan, mintha igazat kellene adni a babonás embereknek.

Háboru kint, mozgósítás bent. Tüzbész Pozsonyban, árvíz az ország több részén, folytonos esőzések, mázsás jegek által agyonsujtott emberek stb. Szinte egy csapás is elég lenne egy esztendőre. A tizenhármasszámhoz fűződő sok babona mellett eszembe jutott egy csomó babona és varázslat, mely szerint a számokhoz, részint egyéb dolgokhoz fűződik. Ugy vélem, hogy ezek most általános érdeklődésre tarthatnak számot.

A tizenhármasszámhoz fűződő babona — állítólag — Krisztustól és tizenkét tanítványától ered. Mivel ezek az utolsó vacsoránál együtt ültek és utána egyikük meghalt, azért gondolták az emberek, hogy ha tizenhárom ül egy asztalnál, akkor az egyiknek meg kell halnia. Mások szerint a tizenhármasszámra vonatkozó babonás hit már Krisztus előtt régen megvolt. Azért tartották szerencsétlennek, mert ez a szám csak eggyel osztható, holott az előtte álló 12-es szám 1, 2, 3, 4. és 6-al osztható. A 13-as számot tehát kellemetlennek tartották és innen van e szerencsétlen szám eredete. Hogy mily szerencsétlennek tartják ezen számot, mutatja az, hogy sokan nem akarnak lakni 13-as számú házban, éppen úgy nem veszik igénybe szállodában a 13-as számú szobát. Sokan a hónap tizenharmadikán nem fognak fontosabb vállalkozáshoz. Még hatóságok is tekintettel vannak erre; így kórházakban sok helyen hiába keressük a 13-as számú pavillont, az nincs, mert sok nem akarna odakültözni. Budapesten a közuti vasut kocsijai között hiába keressük a 13-as számot, ilyen nincs, mert attól tartanak, hogy sokan nem vennék igénybe.

Hasonlóképpen a 7-es számot is már ősidőktől fogva szerencsétlennek tartották. Már a régi gyógytudományban is, mint szerencsétlen szám szerepel, aminek egyik oka az is lehet, hogy a tudógyulladás esetében a hetedik napon a láz hirtelen alászáll, azaz a krízis akkor áll be; ilyenkor kell a betegre legjobban ügyelni. Épigy szerepel a babonában a 77-es szám, melyet különösen a láz különféle eseteire vonatkoztattak és a varázslatban ennek elhárításáért könyörögnek.

A pénteki naphoz is sok babona fűződik, mely állítólag onnan ered, hogy Krisztust aznap feszítették keresztre.

Nálunk az 1896-iki kiállítás megnyitása május elsejére volt kitűzve, de minthogy az pénteki napra esett, tehát másodikán, azaz szombaton nyitották meg.

A babona és varázslat legtöbb fajtája ősidőkre megy vissza. A tudomány haladásával mindjobban háttérbe szorulnak ezek, míg a kultura alacsony fokán álló népeknél erősen virágzanak, valamilyen általában a nép körében. Míg a művelt ember lerázza magáról a babonás szokásokat, addig a nép mindenütt babonás, de legjobban hajlanak a babonára az asszonyok; így volt ez régen, így van ez ma is.

NAPSUGÁR.

A Debreczeni Szemle számára írta: *Endrődi Béla.*

*Az égen tisztán tündöklök a nap.
Nézd ezt a rézsut hulló sugarat,
Amint besurran függönyöd megett:
Aranyra csókol minden porszemet.*

*Hogy táncol, karikáz mind szerteszét,
Selyem-parányok, kis szőnyeg-pihék,
Egyik sötét, másik fehér, mint a hó,
De ott egyformán szép és ragyogó...*

*...Szavad bár halk és jelentéktelen,
Vagy gyönyörű: egyformán szép nekem,
Bús, vagy vidám, szívem rá fölremeg, —
S költészetével aranyozza meg...*

KRÓNIKA.

Egyéni öltözködés.

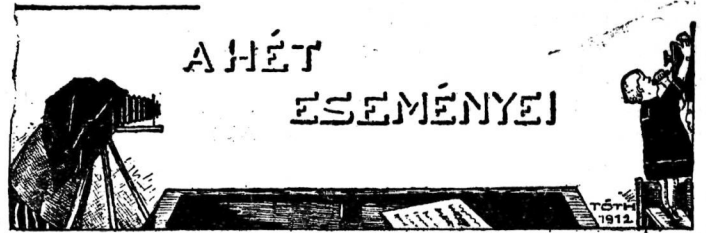
A divat egyenruhásító és sablonizáló hajlamával szemben egyre inkább érvényesül az a felfogás, hogy az öltözködésben érvényesülni kell az egyéniségnek, azaz, hogy mindenki úgy öltözködjék, hogy ezáltal előnyös tulajdonságait érvényesítse és tökéletlenségeit lehetőleg tompítsa. A női öltözködésben, amely sok tekintetben a férfi öltözködés előtt járt, ez az elv inkább is érvényesül. A nők ősidők óta nagyok voltak a különböző szövetek, minták, szabásmódok próbálgatásában, testükhöz való kísérletező illesztésében, egyszóval az árunak még a megvétel előtt történő kipróbálásában. Ismeretes dolog, hogy mielőtt egy nő egy kalapot megvásárol, huszat felpróbál és mielőtt egy szövetet megrendel, tizet visszarendel. Kétségtelen tehát, hogy az az érzés, hogy nem mindenkinél felel meg minden, a nőkben már régóta ki van fejlődve.

A baj azonban az, hogy ez inkább csak érzés, s nem tudatos belátás. És az öltözködés esztétikájának a feladata épen az, hogy a nőben kikristályosítsa bizonyos elveket és ismereteket, amelyek aztán ruházódásában állandó vezérsillagokul tündökölhetnek előtte. Hogy ez a kikristályosodás megtörténhessék, ehhez első sorban az szükséges, hogy a nő alaposan ismerje önmagát, s azokat a hatástörvényeket, amelyek bizonyos színek, szövetek, vonalak vagy formákra vonatkoznak. Az önismerethez tartozik az, hogy a nő tisztában legyen fizikumának sajátos szintónusaival és arányaival. A régi görögök ugynevezett kánonokat állapítottak meg, amelyek azokat az arányokat tartalmazták, melyek a szép testen az egyes testrészek közt fennállanak. Ilyen volt például az, hogy a fejhossz a testmagasság nyolcadrésze, hogy a homlok és orr egyforma hosszú, hogy a vállszélesség és csipőszélesség egyforma és így tovább. Nos, az ily törvényeknek az ismerete nagyon fontos, mert belőlük a nő mindig utalást meríthet öltözködése alakítására vonatkozólag.

Ismeret törvény az például, hogy ugyanazon terület sötét burookban kisebbnek látszik, mint világosan. Nemkülönböztetve az is, hogy a hosszúságos szövet magasságát, a keresztmetszet ellenben szélességét. Az első elv arra vezet, hogy minden oly terület a testen, amelynek nagybodásra van szüksége, lehetőleg világos; minden oly terület pedig, amely kisebbedésre szorul, sötét

mezzel borítódjék be. A sötét harisnya fölénye az összes többi harisnyákkal szemben épen arra vezethető vissza, hogy benne a láb, illetve a bokatájék a legkisebb.

Különböző sávok szövetek az előbb jelzett elv alapján nagyon is felhasználhatók arra, hogy e megjelenés hatásosabbá váljék. Kinek nem tűnt fel, hogy az utóbbi időben a keresztcsikos ruhadarabok teljesen eltűntek. Hol az a nő, aki színes karikákból összerakott harisnyát vesz ma a lábára? E minták eltűnése egy új eszmény, aminél nagyobb soványság és megnyultság áll összefüggésben. A keresztcsikos szövet gömbölyűvé, teltté, a szélesség irányában terjeszkedővé teszi az alak képét. A mai ideál ellenben minden gömbölyűség szinte már tulzott letompítására, s a hosszirány, a karcsúság, a megnyultság érvényesítésére törekszik. A keresztcsik tehát egy teljesen száműzött motívummá vált. Bizonyos általános elvek legyenek irányadók, melyeket az öltözködő lény tuskön-bokron, minden divaton és a szezonok tömegén érvényesít. Igaz, ez mindenkinek öltözködését bizonyos látszólagos egyformasággal fogja ellátni. Lesznek nők, akiket a fehér-fekete színár folytonos vegyítése, vagy olyanok, akiket a hosszcsik kitarító alkalmazása fog jellemezni. Ez azonban nem baj. Sokkal előkelőbb, ha valaki ruházatában is érvényesíti lényének folytonosságát, mint az, ha valaki minden szezonban más jellegű lényként lép előnk.

— **Idősb Szinnyey József** is elköltözött a másvilágra, hogy találkozzék azokkal a sok-sok ezer író-társakkal, akiknek ő írta meg az életrajzát, persze mindeniknek érdeme szerint. De azért akinek csak egy nyomtatott sora látott is napvilágot, annak is jutott hely az ő lexikonában, ha csak egy rövid sor is. De hát ő ama régi emberek közé tartozott, akik inkább 10 érdemtelennek is biztosítottak halhatatlanságot, csak hogy egyetlen arra érdemes se maradhasson ki a lisztjából. Mi pedig negyvenezer magyar írók el sem akarjuk hinni, hogy *Szinnyey* bácsi nem buvárkodik már ott a fővárosi Múzeum tengernyi hírlapjai közt s nem örökösödik továbbra is hiven, nehogy kimaradjon az ő apró céduláiból egyetlen könyvünk is, amelyre legutolsóra úgy mint az elsőre valakinek okvetlen rá kell fizetni, a legjobb esetben a könyvvásárló olvasónak s hogy fel legyen jegyezve életrajzunkban ama drámánk címe, amelynek második felvonásán már békés nyugalommal aludtak el a páholybeliek s amelynek reprizére, második előadására még a kajászószentpéteri kerület színigazgatója se vállalkozott. Amely cselekedetével végtére is még ha nem is használt, de nem is ártott senkinek és semminek. És a mai cudar világban már ez is valami.

— **A nagy vásár** is lezajlott, némi élénkséget hozva a mindennapi élet egyformaságába. Persze a forgalom nem állott arányban azzal a felvonult tömeggel, amely két napon keresztül végig hullámozott a Széchenyi-utcán. Leginkább a krajcáros árúban volt nagy a forgalom s szép kis summát tesz ki az a

haszontalan szemét, amit a közönség a 7 és 14 krajcáros sátrak alól haza hordott. De hát emberi hiba, hogy az emberek mindent összeszednek, ami olcsó, csak hogy vásárlási kedvüket kielégítsék, még akkor is, ha holt bizonyosan tudják, hogy lég-lapda kipukkad, mire haza viszik, hogy a cipőzsinór egy napi használat után elszakad, hogy az olcsó bazárok portékájával csak a házi szemetet szaporítják. Persze csalások is akadtak bőven s e sorok írója elnézte, hogy a magasan függő golyóval dolgozó kuglizók gazdája mint irányította a kalapja karimájával a golyó madzagját oyanformán, hogy az soha ne érhesse a golyót, csak ha ő akarja. És a nikkal piculákat formálisan hogy rabolta el a makacs játékosoktól, akik persze csak a fagolyót figyelte és soha se a spárját. Bizony okosan cselekedne a főkapitány ur, ha a jövőben ezeket a *Durbincs* néven ismert játékokat nem engedélyezné.

*

(+) **Koldulás szövetkezeti alapon.** Hiába akasztotta meg Debreczent nagyvárossá fejlődésében a még mindig tartó gazdasági válság, mégis csak fejlődünk. Miután pedig most nagyban szaporodik ama szerencsétlenek száma, akiket koldulásra kényszerít a sorsuk, világvárosi példák és mozi-drámák módjára a koldusok szervezkedtek. Ami nem is lett volna nagy baj, tekintettel ama jótékony egyesületekre, amelyek folyton tőkét gyűjtenek s így a jótékonyosság oltárára alig áldoznak valamit, felrugva a közmondás igazságait, hogy kétszer ad, aki hamar ad. A baj ott van, hogy a szövetkezés egyben céljául tűzte ki a csirkefogó-nevelést is és annak tagjai, holmi csalások révén, sok esetben és élénken foglalkoztatták a rendőrséget is. Az emberi élelmesség, miután nem jó világ jár a régi telek- és egyéb idejét multa spekulációkra, most már a nyomorusággal kezdett volna spekulálni és a sánták, vakok, bénák nyomoruságát kibérelve akarták kihasználni egyesek, mint a adminisztrációval vezette a koldulást, emberi szívek jóindulatára szánított spekulációkat. És ez az üzlet nem is mutatkozott rosszabbnak, mint egyesek rövid időn belül is tapasztalhatták, mint teszem azt az ingatlanokkal való üzérkedés. Hiszen koldus bőven akadt, amin a mai viszonyokat tekintve nem is lehet csodálkozni. Mert ma-holnap azok járnak legjobban, akiknek semmijök sincsen, amit elveszithetnének a nyomoruságos pénzviszonyok révén. És akinek a nyomoruságát meg egy kis jótékony bénaság vagy vakság fokozza, az meg igazán kint van a vízből, ha ügyesen kamatoztatja az istenverteséget. És ezen a pályán ma többre lehet vinni, mint holmi bankigazgatói működéssel, állami és közhivatalnoksággal. Mert ez utóbbiaknak még koldulni sem szabad.

*

+ **Zsupp-románc.** Mitru nem volt hősi dalia, várverő vitéz, tatártipró lovag, ki vérrel és karddal védi a hazája rögét. Nem volt költő, ki dörgő és zokogó dalban imádkozik az ősi földhöz. Mitru csak egy szennyes kis oláh csirkefogó volt, akit valami buta véletlen hozott hozzánk. És aztán itt rekedt Mitru. Keresett ugyan némi rézpénzt, csatornakotrálással, de ezt a rézpénzt kenyér- és turóformában meg kellett neki enni. Ezüstforintok, vasuti utra ahogy kerültek. Egyszer aztán felmerészkedett Mitru a törvényi urak elejbe, cifra szobába, ahol a fal mentén, aranyrámában Rákóczi busult török tömlőben és Petőfi bucsuzott sirva a falujától. Itt Mitru kezét csókolt a zsinóros uraknak, letérdelt és kérte őket, hogy vigyék a zsuppra. Vigyék, mert őneki pénze, utraválója nin-

csen, a szíve pedig meghasad a rózsaszín hegyek, a havas csönd, a puliszkakása, a medveharcok és gyöngyösnaku asszonyok után. A törvényen megmondták Mitrunak, hogy az nem lehet. Hogy ő egy munkakönyves, rendes legényke, aki senkinek nem vét, botrányt, bünt nem cselekedett, tehát a zsuppra nem jut. De Mitrunak epekedése nagy volt és szíve bátor. Botrányt, bünt igenis csinált, részegeskedett, munkát került, bicskázott, lopott, mignem a héten kimondták a szegényre a törvénybeliek az ítéletet: — el lesz zsuppolva Mitru. Az urak orcája igen komoly volt, a rendőrök sokszor oldalbalökték, mert igen szemtelen és tiszteletlen örvendezéssel hallgatta meg a törvény szavait Mitru. Már szinte látta a zöld szégyenkocsit, mely viszi őt haza, a rózsaszín hegyek felé, hol még kenyeret sem terem a föld. A cifra törvényszobába pedig besütött a nap, és a török tömlőben busuló Rákóczi vezér, meg a kendőlengetve bucsuzó Petőfi, szépen rámosolyogtak Mitrura, a szennyes csirkefogóra...

*

× **Dolee far niente.** Kék ég alatt, forró homokban, narancsligetek árnyékában teremnek a legnemesebb vére gyümölcsök és az exotikus szenzációk. Milano-t úgy ellepték a koldusok, mint a sáskák a Hortobágyot. Templomok hűvös kövén, paloták márványlépcsőin, utcák porában, virágos parkokban tolongtak, nyüzsögtek; megrekedt a forgalom, a gyászhintóknak és lakodalmas meneteknek vesztegelni kellett. És összeültek a város böles atyái és kisütötték, hogy a veszedelem gyors orvoslásra szorul. A polgármester indítványára kimondták: menedékházat építenek, ahol holtuk napjáig eltartják Milano enyvesmarku koldusait. A rendőrséggel összereltek a koldusokat a városháza udvarára, ahol egyik ékesszavu tanácsnok közölte velük az örömhirt: „Ujjongjatok, Milano koldusai, a város irgalmas szíve megkönnyorült és magához emeli mind a nyomorultakat!...” Még be sem fejezte beszédét az ékesszavu tanácsnok, amikor egy mankó röpült az arcába és nyolcszáz ököbe szorult marok lendült a tengerkép égfelé. Aztán egyszerre mély csönd támadt. Elővászorgott egy görnyedt, vak koldus és beszélni kezdett:

— Városi urak, tudjátok meg, hogy mi nem akarunk menedékházban lakni, ágyban aludni, ingyen kenyérral jóllakni. Nem azért élünk, mert nektek úgy tetszik, hanem mert mi akarjuk. A mi szabad koldusvontunkat oda nem adjuk semmiért. Minden ember természetétől fogva szabad, száz éve fületekbe harsogták már francia testvéreink. Mi megvetjük a biztosat és élünk tovább a bizonytalannak. Az apánk is koldus volt már, sőt a nagyapáink is koldulásból éltek. Koplalni és koldulni akarunk, de csavargók akarunk maradni ezután is, végigfeküdni napsütötte földön és nézni az eget, teli tudóval szívni a levegőt, koplalni, szomjazni, de szabadon, városi urak. Evviva libertá! Bénán, vakon, sántán, nyomorultán, de megvédelmezzük a mi szabadságunkat! — Ennyit mondott a vak és utána felharsant a forradalmi dal.

*

— **A végrehajtás martirja.** A héten egy vendéglős kétszer arcul ütötte az ellene végrehajtást foganatosító ügyvéd-írnokot és ezzel a martírok száma ismét szaporodott eggyel. Mert a szegény ügyvéd-írnok a kötelességét teljesítette. A vendéglőst bizonyára meg is fogják szigorúan büntetni. És én mégis szeretném, ha annyi száz koronás nyomná a zsebemet papírban, (mert aranyban el nem bírnám) ahány a felfohászoktatók a hir olvastára: Hála Istennek, jól tette, a

Az alagut. Kellermannak, Az Alagut című regénye az utolsó évtized egyik legnagyobb irodalmi szenzációja. Kiadás kiadást ér, a kritika a munkát és szerzőjét dicsérettel halmozza el, Európa nagy olvasóközönsége lelkesedéssel olvassa és foglalkozik vele. Nem csoda. Mesterműnek nevezhető ez a nagyszabású regény, melynek tulajdonképeni hőse : a munka, mely a technika vívmányaival egyesülve, nem ismer akadályt és egy lángeszű mérnök tudásának és energiájának engedelmessé, alaguttal köti össze a régi és az új világot. Az Óceán alatt végmemenő technikai hadjárat rajza valósággal megrázza az olvasó idegeit, annak a katasztrófának leírása pedig, mely a gigászi munkát hosszú időre megállítja, páratlanul áll a regényirodalomban. Az Athenaeum Könyvtár, mely épen most, mikor a drágaság minden téren egyre nagyobb terheket ró a közönségre, forradalmat csinált a könyv olcsóvá tételével ; ezt a nagyszabású munkát, mely kötte az eredeti német kiadásban 5 korona 40 fillérbe kerül, 1 korona 90 fillérért teszi majd a magyar olvasóközönség számára hozzáférhetővé. A magyar olvasóközönséget annál jobban fogja érdekelni az érdekesítő regény, mert Kellermann regényében egy magyar ember fényes pályafutását és tragikus elbukását rajzolja meg élethű és megrázó színekkel.

A dráma történetéből.

A francia dráma történetében azt látjuk, hogy már a középkor mysteriumaiban papok adtak elő olyan színjátékot, melyben két „femme de mauvaise vie“ civakodása a főtéma. Más népeknél ezek a sikamlós elemek csak a természetes és lassu fejlődési menet után a renaissance korában vegyültek a világiassá váló drámába, a franciáknál már a kezdet kezdetén, a középkor mysteriumaiban találkozunk ezzel a sexuais vonással, melyet a legutóbbi évek kokott-drámáinak nyole évszázad előtti első képviselőjéül tekintetünk.

Az angol és német egyházi színjátékok alapja és belső tartalma leggyakrabban egy egész világnézet, sajátos nemzeti felfogás bizonyos dolgokról, — a francia mysteriumok tárgyai teljesen nélkülözik ezt a mélyebb tartalmat. Anyaguk egyszerűen és kizárólag Krisztus kinszenvedése vagy valamelyik szentnek élettörténete, legföljebb egy-egy erkölcsi tétel megtestesítése.

Hogy a francia drámának olyan korán kifejlődött a nemzeti karaktere és sok évszázadnak pusztító viharjai után is olyan sok színben pompázó, buja termése maradt meg, annak további oka az is lehet, hogy a színjátszó papság korán szövetkezett testületté.

Nem támaszkodva arra az állításra, — melynek történeti hitelessége még nincs bebizonyítva, — hogy már Saint Maur les Fosses nevű bucsujárárhelyen, — ahová sereggestől vándoroltak az ország minden tájáról a betegek, hogy ihassanak a szent forrásból, — a

papság rendszeres színelőadásokat tartott, egészen bizonyos, hogy a XIV. század végén a párisi „Confrérie de la Passion de notre Seigneur Jésus-Christ“nek játszási privilégiuma volt. Érdekes, hogy ezekről az előadásokról is főleg az a tudósítás maradt fenn, hogy rendkívül fényesek voltak, hogy ragyogó ruházat és kápráztató dekorációk gyönyörködtették a néző közönséget, hogy meglepő volt a játszó személyzet nagy tömege és a színpadi gépezetek tökéletessége.

Bizonyos tehát, hogy ezek már rendes színházi előadások voltak.

Nagyon fontos körülmény továbbá, hogy a latin nyelv már ebben az időben eltűnik s az előadások jórészt nemzeti nyelven folynak.

Mint ahogy a papok szövetkezetté alakulva játszottak a templomokban, majd színházi termekben, úgy egyesültek ez időben az ugyanegy foglalkozású emberek, meg ugyanazon hivatal alkalmazottai is egy-egy külön társasággá. Ezek a társaságok korcsmák előtt, sőt a hivatali helyiségekben is játszottak moralitásokat, melyek a létező állami és társadalmi rend éles, sokszor kiméletlen szatirájával voltak tele-szöve ; játszották továbbá azokat a többnyire esetlen és durva farceokat és azoknak utánzatait, melyeket az olaszoktól vettek át. 1400-ban már megalakult a „Corporation des clercs de la Bazoche“, mely az igazságügyi palotában tartotta előadásait.

A harmadik nevezetes egyesülés az „Enfants sans souci“ volt, melynek tagjai szintén a gúny és nevetségessé tétel leggyilkosabb fegyvereivel küzdöttek a társadalmi rend fogyatékosságai, a felsőbbség visszaélései ellen s nem kimélve rangot vagy személyt, pellengérré állítottak mindenkit, sőt magát a királyt is. Az őszinte és bátor szókimondásnak természetes következtése volt a kérlelhetetlen üldözés, mellyel ugy egyesek, mint a hivatalok a két vakmerő világi színjátszó egyesületet eltiporni akarták. Ezt a céljukat sikerült is elérniök, mert ugy a „Bazoche“-ok, mint a rettenthetlen „Enfants sans souci“-k kénytelenek voltak végre feloszlatni egyesülésüket.

De hivatásukat betöltötték a francia dráma történetében, mert egyrészt profán játékaikkal ellensúlyozták a „Confrérie de la Passion“ egyházi színjátékait és ezek hatását, másrészt maguk felé vonván teljesen a közönség érdeklődését s meghódítván a közizlést, kényszerítették a papokat, hogy (ha csak nem akarják elveszíteni egészen közönségüket) műsorukat világiassá tegyék. S a Confrérie számító és okos papjai még ennél is tovább mentek : nemcsak műsorukat tették világiassá, de sőt 1548-ban a Hotel de Bourgogneban kényelmes, teljes és hivatásos színházat is rendeztek be maguknak.

Ez volt Páris első színháza.

Tovább persze a papok az elvilágiasodásban nem mehettek s így — amikor a parlament felszólította őket, hogy a mysteriumok és moralitások előadását szüntessék be teljesen és csakis világi színjátékokból állítsák össze műsorukat, — vallási méltóságukat ezt már nem tudták összeegyeztetni s színházukat, valamint privilégiumukat inkább bérbeadták egy vándortársaságnak.

Ez a vándorkomédiás csapat volt az első állandó és hivatásos francia ensemble, ez munkálta meg a talaját s készítette elő egy századév alatt a stylusát Corneillenek és Molièrenek.

*

Janatka Alajos kereskedeimi és műkertészeti telepe a Szoboszlói-úton. (Virágüzlete Debreczen, Piac-u. 59. sz. Telefon 8—44. Telefon-telep 10—46.)

Zsákok, ponyvák

és minden e szakmába vágó cikkek legolcsóbban szerezhetők be

WIENER ADOLF

ponyva és zsákkölcsön üzletében Kossuth-u. 27.

1736—1913. v. k. szám.

Árverési hirdetmény.

A debreczeni kir. járásbiróságnak V. 4243—1913. számú végzése folytán közhírré tétetik, miszerint Belatiny Arthur részére debreczeni lakostól 240 korona tőke, ennek 1913. évi március hó 6. napjától számitandó 5% kamatai és az eddig összesen 86 kor. 06 fillér perköltség erejéig 1913. évi július hó 17-én bíróilag felülfoglalt és 3984 koronara becsült kávéházi berendezésből álló ingóságok 1913. évi augusztus hó 26-án, délelőtt 1/2 12 órakor kezdetét veendő és Debreczenben, Csapó-utca 8. sz. alatt megtartandó nyilvános birói árverésen a legtöbbet ígérőnek azonnali készpénzfizetés mellett, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Megjegyeztetik, hogy az árverés mindazon foglaltatok részére, kik már jogerős végrehajtási zálogjogot nyertek, elrendeltetik.

Debreczen, 1913. évi augusztus hó 4-én.

Gáll Vilmos, birói kiküldött.

DIANA FÜRDŐ

a vasuti indóházzal szemben

Üzletáthelyezés miatt

a raktáron levő összes cikkek, u. m. női felöltők, pongyolák, costümök és blusok, valamint lüszter és gummi köpenyek mélyen leszállított áron szerezhetők be

HÁLMÁGYI SÁMUEL

fő- és fiók üzletében, Piac-utca.

Apollo mozgósínház.

Igazgató Deési Alfréd.

Szenzációs 2 és fél órás műsor! A KALANDOR. „Nordisk“ dráma 3 felvonásban. Főszereplő: Waldemár Psylander. Remek kísérő számok! Minden előadásban fellép Vágó Géza színművész és karrikaturista saját szerzeményű, eredeti műsorával.

VIZGYÓGYINTÉZET

és Zander-féle svéd gyógygymnastika
Debreczen, Simonffy-u. 7

> Vezető orvos: DR. SZÁSZ ADOLF. <
RENDEL: D. e. 10—1-ig. D. u. 3—5-ig.

Gyógytényezők:

Vizgyógymódok. Szénsavas fürdők. Villamos fényfürdő. Villamosítás (Faradikus, Galvanikus). Forró lég kezelés. Zander-féle gyógygymnastica. Svéd fejlesztő torna (gyermekeknek). Orvosi massage. Vibratios massage. Fangó (iszap) kezelés. ooooooooooooooooooooo

Rendelési órák: FÉRFIAKNAK: Délelőtt 6—10-ig. Délután 5—8-ig.

NŐKNEK: Délelőtt 10-től délután 5-ig.

Svéd fejlesztő torna gyermekeknek:
Délután 3—5-ig. ooooooooooooooooooooo

VIKÁCS VILMOS

és Testvére cementárúgyára

Debreczen, Hatvan-utca 5.
TELEFON 308. SZÁM.

árai a legolcsóbbak!!

Gyökeres tyukszemirtó Kárpáti-szesz ^{köszvény} szemölcsöt, tyukszemet ^{csusz ellen} és bőrkeményedést azonnal megszünteti. — Ára 70 fillér. ++++++ kiváló hatással bír. Ára 1—2 K.
Alatus baromfivész elleni szer, csodás hatása. Ára 1—2—4 korona. ++++++

A fenti szerek egyedüli főraktára és készítője
HARSÁNYI LAJOS gyógyszerháza
a „Reménység“-hez Debreczen, Csapó-u.

Nem fáj a feje másnap ha

Littke pezsgőt iszik